

Terugblik resultaten in 2018 op het terrein van justitie en veiligheid binnen de EU

Aanleiding

Tijdens het Algemeen Overleg over de Raad Justitie en Binnenlandse Zaken (JBZ-Raad) op 5 december 2018 hebben de minister van Justitie en Veiligheid en de minister voor Rechtsbescherming toegezegd uw Kamer een jaaroverzicht over 2018 toe te zenden met de resultaten in de Europese politiek ten aanzien van de onderwerpen binnen onze portefeuille, daarom met uitzondering van het domein van asiel en migratie. Uw Kamer heeft verzocht de nadruk te leggen op wat goed en wat minder goed is gegaan, als basis voor een open discussie. Deze brief geeft invulling aan deze toezegging en neemt ook de belangrijkste resultaten van het eerste kwartaal van 2019 mee. De inhoud van deze brief is gebaseerd op informatie die uw Kamer reeds ontvangen heeft via de gebruikelijke kanalen, te weten BNC-fiches, geannoteerde agenda's en verslagen van JBZ-Raden en andere Kamerbrieven.

Deze brief bestaat uit de volgende onderdelen. Paragraaf 1 gaat in op de Nederlandse prioriteiten in de jaren vóór 2018 om de resultaten op JBZ-terrein in 2018 in perspectief te kunnen plaatsen. Paragraaf 2 geeft een algemeen beeld van de bereikte resultaten in 2018 en signaleert enkele thematische trends. Paragraaf 3 biedt een overzicht van de belangrijkste EU wetgeving op JBZ-terrein die in 2018 en in het eerste kwartaal van 2019 definitief werd vastgesteld. Deze voorstellen komen ook terug in de EU-JBZ kwartaalrapportages die u vier keer per jaar ontvangt samen met de geannoteerde agenda voor een JBZ-Raad. Paragraaf 4 concludeert welke resultaten in 2018 op het terrein van justitie en veiligheid bereikt zijn en welke rode draden daarbij zichtbaar zijn.

1. Nederlandse prioriteiten in het kader van het post-Stockholm programma en het voorzitterschap van de EU

Aangezien de onderhandelingen over nieuwe voorstellen voor beleid en wet- en regelgeving vaak langer dan één jaar duren, is het van belang de resultaten die behaald zijn in 2018 te relateren aan keuzes die in de jaren daarvoor zijn gemaakt.

De Nederlandse inzet en resultaten op JBZ-terrein vloeien voort uit de EU agenda die door de lidstaten en de Europese Commissie is bepaald op JenV terrein voor de periode 2015-2019, ook wel bekend als het post-Stockholmprogramma. Ter sturing van dit werkprogramma heeft de Europese Raad op 27 juni 2014 strategische richtsnoeren¹ voor de wetgevende en operationele beleidsprioriteiten in de ruimte van veiligheid, vrijheid en recht vastgesteld. Daarnaast heeft de JBZ-Raad conclusies aangenomen over de vernieuwde Interne veiligheidsstrategie 2015-2020.² Deels geïnspireerd door deze Strategische richtsnoeren van de Raad heeft de Europese Commissie in juli 2014 tien politieke prioriteiten benoemd voor de periode 2015-2019.³ Een van de tien algemene doelstellingen is om 'de justitiële samenwerking tussen EU-landen te verbeteren en de rechtsstaat te handhaven'. Hier schaarde de Commissie de justitiële samenwerking en de Europese veiligheidsagenda⁴ onder, maar ook gegevensbescherming, consumentenbescherming en grondrechten.

De benoemde prioriteiten in de strategische richtsnoeren van de Raad zijn grotendeels in lijn met de indertijd door Nederland geïdentificeerde prioriteiten, die ook gebaseerd waren op nationale beleidsprioriteiten. Deze inzet is terug te vinden in het

¹ EUCO 79/14, Brussel 27 juni 2014, de Raad heeft deze mogelijkheid op grond van artikel 68 van het Verdrag betreffende de Werking van de Europese Unie (VWEU)

² Conclusies van de JBZ-Raad van 16 juni 2015 over de vernieuwde interne veiligheidsstrategie voor de Europese Unie 2015-2020 9798/15

³ https://ec.europa.eu/commission/priorities_nl

⁴ COM (2015) 185

kabinetsstandpunt inzake de Nederlandse visie op een toekomstig EU JBZ-beleidskader (post-Stockholm).⁵

Binnen de termijn van het post-Stockholmprogramma valt ook het Nederlandse voorzitterschap van de Raad van 1 januari tot 30 juni 2016. Tijdens haar voorzitterschap heeft Nederland extra ingezet op specifieke beleidsterreinen die Nederland al als prioriteit zag. Zoals de Richtlijn terrorismebestrijding, de herziening van de Vuurwapenrichtlijn en de agendering van de lokale aanpak van radicalisering en gewelddadig extremisme. Nederland heeft het verbeteren van de Europese informatie-uitwisseling op JBZ-terrein geagendeerd, waartoe aan het einde van het Nederlandse voorzitterschap een Routekaart voor het verbeteren van informatie-uitwisseling en informatiebeheer ⁶ is aangenomen. Op het gebied van cybercrime heeft de JBZ-Raad Raadsconclusies⁷ aangenomen. Daarnaast is ook gewerkt aan andere lopende dossiers zoals de oprichting van het Europees Openbaar Ministerie en de uitvoering van de herziene Interne Veiligheidsstrategie 2015-2020. Onder het Nederlands voorzitterschap is ook de aanzet gegeven tot de oprichting van het *European Judicial Cybercrime Network* bij Eurojust. Op het gebied van privaatrecht is tijdens het voorzitterschap onder meer overeenstemming bereikt over huwelijksvermogensrecht en vermogensrechtelijke gevolgen van geregistreerde partnerschappen. Ook is overeenstemming bereikt over de kernelementen van de Richtlijn levering van digitale inhoud waarmee het fundament werd gelegd voor een nieuwe Europese regeling voor de levering van digitale inhoud (software, e-books), waarover het Europees Parlement en de Raad het recent eens geworden. Dit laat zien dat er een relatie is tussen de gekozen Nederlandse inzet sinds 2015 en de bereikte resultaten in 2018.

2. Algemeen beeld en tendensen in 2018

Deze paragraaf gaat in op de gerealiseerde instrumenten voor justitiesamenwerking en de positie van Nederland en drie tendensen die zichtbaar waren in 2018 op JBZ-terrein.

2.1 Gerealiseerde instrumenten voor justitiesamenwerking en de positie van Nederland

Op het terrein van veiligheid en justitie is door de lidstaten en de Europese Commissie in 2018 aandacht besteed aan een groot aantal onderwerpen. Dit zijn het reageren op en afwenden van cyberaanvallen, de preventie van de verspreiding van online terroristische inhoud, grensoverschrijdende toegang tot elektronisch bewijsmateriaal, de interoperabiliteit van de EU informatiesystemen op het gebied van veiligheid en grenzen, alsmede de verschillende EU informatiesystemen zelf, zoals de verordeningen inzake instelling van een Europees systeem voor reisinformatie en -autorisatie (ETIAS) en de verordening en richtlijn ter aanvulling van het Europees Strafrechtregister Informatiesysteem (ECRIS) met derdelanders (ECRIS TCN).

Op het gebied van het privaatrecht waren de herziening van de Verordening Brussel IIbis, de Richtlijn verkoop van tastbare goederen, de Richtlijn levering van digitale inhoud en de Richtlijn herstructurering, tweede kans en faillissement prioritair.

Nederland kon in bijna alle gevallen instemmen met de bereikte akkoorden tussen de Raad en het EP ten aanzien van Richtlijnen of Verordeningen op deze dossiers omdat Nederland van mening is dat het uiteindelijke onderhandelingsresultaat aansluit bij de Nederlandse inzet en bijdraagt aan de interne veiligheid, de justitiële samenwerking

⁵ Kamerstukken II 2013 - 2014, 32317, nr. 196

⁶ De Routekaart voor het verbeteren van informatie-uitwisseling en informatiebeheer op het gebied van justitie en binnenlandse zaken, onder meer door interoperabiliteitsoplossingen (9368/1/16 REV 1) bevat concrete acties ter verbetering van de kwaliteit en bruikbaarheid van gegevens en Europese en internationale systemen van, onder andere, politiediensten, Openbare Ministeries en diensten belast met grenscontrole.

⁷ Conclusies van de Raad over verbetering van de strafrechtspleging in de cyberruimte, Luxemburg 9 juni 2016.

tussen EU-landen of de verdieping van de (digitale) interne markt. Paragraaf 3 geeft daar een overzicht van.

Er waren in 2018 vier voorstellen van de Europese Commissie waar Nederland (op onderdelen) bezwaren tegen had of heeft. Over twee van deze voorstellen wordt nog onderhandeld, er is dus nog geen definitief resultaat bereikt. De vier voorstellen zijn:

1. De Verordening (EU) 2017/1939 van de Raad van 12 oktober 2017 betreffende nauwere samenwerking bij de instelling van het Europees Openbaar Ministerie (EOM). Nederland is op eigen verzoek uiteindelijk in 2018 alsnog toegetreden tot het EOM.⁸
2. Nederland heeft op 7 december 2018 de door de Raad bereikte algemene oriëntatie over de Verordening inzake het Europees bevel tot verstrekking en het Europees bevel tot bewaring van elektronisch bewijsmateriaal in strafzaken (e-evidence) niet gesteund⁹. De onderhandelingen met het EP moeten nog starten. Het voorstel voorziet in de mogelijkheid voor justitiële autoriteiten om een vordering tot verstrekking of bewaring van elektronisch bewijsmateriaal te richten tot internetdienstverleners in een andere lidstaat die hun diensten aanbieden in de Europese Unie. In de Nederlandse optiek krijgt de handhavende lidstaat te weinig bevoegdheden om vooraf een bevel tot verstrekking van data te kunnen toetsen. Dit geldt met name voor verkeersgegevens en inhoudelijke gegevens. Er is mede op aandringen door Nederland en enkele gelijkgestemde lidstaten een vorm van een notificatieprocedure opgenomen, maar de genotificeerde lidstaat kan een verstrekkingbevel niet tegenhouden. Nederland streeft naar een betere balans tussen rechtshandhaving, nationale veiligheidsbelangen en fundamentele rechten binnen dit voorstel.
3. Nederland heeft op 7 december 2018 de door de Raad bereikte algemene oriëntatie over de Verordening ter voorkoming van de verspreiding van online terroristische inhoud niet gesteund. De onderhandelingen met het EP moeten nog starten. Nederland steunt het doel van de verordening maar heeft niet kunnen instemmen met de tekst vanwege het ontbreken van een evenwicht tussen snelle verwijdering van terroristische inhoud en het waarborgen van fundamentele rechten, in het bijzonder het recht op een effectief rechtsmiddel.
4. Tot slot heeft Nederland conform de motie van het lid Van Nispen¹⁰ van 12 februari 2019 op 7 maart 2019 tegen vaststelling van het Voorstel voor een besluit van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van Besluit nr. 1313/2013/EU betreffende een Uniemechanisme voor civiele bescherming gestemd.

Van belang voor de appreciatie van het voorgaande is dat ook in een compromis waarmee uiteindelijk niet kan worden ingestemd, vaak elementen zitten die als positief kunnen worden beoordeeld. Daarnaast wordt met het niet instemmen een helder politiek signaal afgegeven dat kan helpen bij het verdere verloop van onderhandelingen met het Europees Parlement of onderhandelingen over een ander (gerelateerd) dossier. Hierbij weegt voor Nederland mee dat bereikte compromissen toekomstbestendig moeten zijn. Dat wil zeggen dat nieuwe regelgeving naar verwachting een toets door het Hof van Justitie van de Europese Unie kan doorstaan. Deze overweging speelde bijvoorbeeld mee bij het niet instemmen met de algemene oriëntatie over de Verordening e-evidence. Een dergelijk standpunt wordt altijd zorgvuldig afgewogen om het verliezen van een positie tijdens een onderhandelingsproces of ongewenste neveneffecten op onderhandelingen over gerelateerde dossiers zo klein mogelijk te houden. Over al deze dossiers is daarnaast uiteraard uitgebreid met uw Kamer gesproken voordat een dergelijke lijn gekozen is.

⁸ Besluit (EU) 2018/1094 van de Europese Commissie van 1 augustus 2018 ter bevestiging van de deelname van Nederland aan de nauwere samenwerking bij de instelling van het Europees Openbaar Ministerie (PbEU 2018, L196)

⁹ Kamerstukken II 2018-2019, 32317, nr. 532

¹⁰ Kamerstukken II 2018 -2019, 32317, nr. 539

Naast deze reflectie op de bereikte akkoorden in 2018 tussen de Raad en het EP met steun van Nederland kunnen drie tendensen benoemd worden:

2.2 Verbetering van de informatie-uitwisseling

Nederland heeft zoals eerder benoemd het verbeteren van de Europese informatie-uitwisseling via de vaststelling van de Routekaart voor het verbeteren van informatie-uitwisseling samen met de Commissie en enkele lidstaten prominent op de agenda gezet, met als doel sterkere en slimmere informatiesystemen op gebied van veiligheid, migratie en grenzen die bijdragen aan het beheer van de buitengrens van het Schengengebied en de interne veiligheid. De uitdaging hierbij is om informatie-uitwisselingprocessen effectief en efficiënt in te richten waardoor eindgebruikers sneller en vollediger beschikken over informatie ten aanzien van bijvoorbeeld een persoon. Tegelijkertijd moet goed afgewogen worden hoe de toegangsrechten tot de systemen geregeld zijn en hoe waarborgen ten aanzien van gegevensbescherming geregeld zijn. In 2018/begin 2019 zijn twee belangrijke resultaten bereikt op dit terrein:

- Akkoord tussen Raad en EP in februari 2019 over de voorstellen tot de versterking van de interoperabiliteit van centrale EU informatiesystemen. De voorstellen hebben betrekking op het Schengen Informatiesysteem (SIS), Eurodac, het Visa Informatiesysteem (VIS), het Europees in- en uitreisysteem (EES), het voorgestelde Europees systeem voor reisinformatie en -autorisatie (ETIAS), en het voorgestelde Centraal systeem voor vaststelling welke lidstaten over justitiële informatie beschikken ten aanzien van onderdanen van derde landen en staatlozen (ECRIS-TCN), evenals bepaalde Europol en Interpol data.
- Akkoord tussen Raad en EP van 28 november 2018 over drie verordeningen inzake het gebruik van het Schengeninformatiesysteem met het oog op politieke en justitiële samenwerking in strafzaken, grenscontroles, terugkeer van illegaal verblijvende onderdanen van derde landen.

2.3 Ontwikkeling van de wederzijdse erkenning op het terrein van de strafrechtelijke samenwerking.

Ten aanzien van de ontwikkeling van wederzijdse erkenning verwijst de minister van Justitie en Veiligheid graag naar de brief die hij uw Kamer op 18 december 2018 heeft doen toekomen.¹¹

2.4 Naar een eengemaakte markt en justitiële samenwerking met toegevoegde waarde voor burgers en bedrijven

Er zijn afgelopen jaren belangrijke stappen gezet op het gebied van het burgerlijk recht met als voorbeelden het genoemde akkoord in april 2019 over de richtlijn digitale inhoud en verkoop van roerende zaken, in december 2018 over de richtlijn herstructurering en insolventie en in april 2019 over de herziening van de verordening Brussel IIbis. Hierdoor wordt het eenvoudiger voor consumenten om grensoverschrijdend aankopen te doen en kunnen bedrijven in financiële problemen eenvoudiger hun schulden herstructureren. Deze instrumenten dragen bij aan een goed werkende interne markt voor goederen, diensten, kapitaal en personen. Hier profiteren Nederlandse burgers en bedrijven van. Nederland kijkt altijd kritisch kijken naar de toegevoegde waarde van regelingen voor bedrijfsleven en burgers en hoe deze zich verhouden tot de nationale wet, die vaak goed werkt. Dit laatste is aanleiding om op het gebied van privaatrecht voornamelijk in te zetten op wetgeving op hoofdlijnen, zodat voldoende beleidsruimte blijft voor Nederland om een eigen koers te kiezen. Dit is bijvoorbeeld de inzet geweest bij de hiervoor genoemde Richtlijn herstructurering en insolventie. Op justitieterrein ontwikkelt de Unie verder instrumenten die een verdieping beogen te bewerkstelligen van de justitiële samenwerking in burgerlijke zaken met grensoverschrijdende gevolgen. Deze samenwerking berust op het beginsel van wederzijdse erkenning van rechterlijke

¹¹ Kamerstukken II 2018-2019, 32317, nr. 531

beslissingen en van beslissingen in buitengerechtelijke zaken. Verbeteringen op het terrein van familierecht zullen onder andere worden bereikt met de herschikking van de Verordening Brussel IIbis. Doordat de rechter binnen Europa in een procedure over kinderonvoering voortaan voorlopige, beschermende maatregelen kan nemen die in heel Europa gelden, kan een veilige terugkeer van het kind worden gegarandeerd. Daarnaast kan de omgang tussen het kind en de achtergebleven ouder gedurende de terugkeerprocedure worden bevorderd.

3. Belangrijkste resultaten op thematisch niveau in 2018 en in eerste kwartaal 2019

Op thematisch niveau zijn per domein de onderstaande belangrijkste resultaten te benoemen. Voor een volledig overzicht verwijs ik u naar de kwartaalrapportages op JBZ-terrein die u vier keer per jaar ontvangt samen met de geannoteerde agenda voor een JBZ-Raad.

3.1 Samenwerking inzake de bestrijding van zware en georganiseerde criminaliteit

- In EU-verband bestaat sinds 2010 de systematiek van de vierjarige beleidscyclus voor georganiseerde en zware internationale criminaliteit. Dat heeft er de afgelopen jaren toe geleid dat de hoeveelheid informatie over criminele netwerken is toegenomen. Voor de periode 2018-2021 zijn voor de beleidscyclus tien thematische prioriteiten vastgesteld,¹² met daaraan gekoppeld dertien operationele actieplannen (OAP's).¹³ Nederland en de Nederlandse instanties zetten zich daarvoor in, waarbij Nederland 'driver' is van het OAP mensenhandel en in afwisseling met Frankrijk van het OAP criminele geldstromen en witwassen. Daarnaast is Nederland 'co-driver' van de OAP's synthetische drugs en vuurwapens.
- Operationele samenwerking vindt daarbij onder meer plaats met en via de EU-agentschappen Europol en Eurojust. Een goed voorbeeld van het resultaat daarvan is de internationale actie tegen de Calabrische maffiagroepering 'Ndrangheta, 'Operatie Pollino', begonnen als een FIOD-onderzoek.¹⁴ Door samenwerking tussen Nederland, Italië, Duitsland, België, Europol en Eurojust zijn op de actiedag in december 2018 onder meer vier ton cocaïne en goederen ter waarde van zes miljoen euro geconfisqueerd en 84 personen aangehouden.

3.2 Informatie-uitwisseling

- Akkoord tussen Raad en EP in mei 2019 over de voorstellen tot de versterking van de interoperabiliteit van centrale EU informatiesystemen.
- Akkoord tussen Raad en EP van 28 november 2018 over drie verordeningen inzake het gebruik van het Schengeninformatiesysteem met het oog op politieke en justitiële samenwerking in strafzaken, grenscontroles, terugkeer van illegaal verblijvende onderdanen van derde landen (PbEU 2018, L312/1).

3.3 Strafrecht en strafrechtelijke samenwerking

- Akkoord tussen de Raad en het EP over Richtlijn (EU) 2018/1673 van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2018 inzake de strafrechtelijke bestrijding van het witwassen van geld (PbEU 2018, L 284).
- Akkoord tussen Raad en het EP over de Verordening (EU) 2018/1805 van het Europees parlement en de Raad van 14 november 2018 inzake de wederzijdse erkenning van bevroingsbevelen en confiscatiebevelen (PbEU 2018, L 303);

¹² Cybercrime, drugs, faciliteren van illegale immigratie, georganiseerde vermogenscriminaliteit, mensenhandel, accijns- en carrouselfraude, vuurwapenhandel, milieucriminaliteit, criminele geldstromen en witwassen, paspoortfraude.

¹³ Accijns- en carrouselfraude is in de OAP's uitgesplitst, drugs valt uiteen in cannabis/cocaïne/heroïne enerzijds en nieuwe psychoactieve stoffen/synthetische drugs anderzijds en cybercrime is onderverdeeld in aanvallen op informatiesystemen, kindermisbruik/kinderuitbuiting en niet-contante betaalmiddelen.

¹⁴ <https://www.europol.europa.eu/newsroom/news/coordinated-crackdown-ndrangheta-mafia-in-europe>

- Akkoord tussen de Raad en het EP over de Verordening (EU) 2018/1727 van het Europees Parlement en de Raad van 14 november 2018 betreffende het Agentschap van de Europese Unie voor justitiële samenwerking in strafzaken (Eurojust), en tot vervanging en intrekking van Besluit 2002/187/JBZ van de Raad (PbEU 2018, L 295).
- Akkoord in december 2018 tussen de Raad en het EP over de Verordening tot invoering van een gecentraliseerd systeem voor de vaststelling welke lidstaten over informatie beschikken inzake veroordelingen van onderdanen van derde landen en staatlozen (TCN) ter aanvulling en ondersteuning van het Europees Strafregister Informatiesysteem (ECRIS) en tot wijziging van Verordening (EU) nr. 1077/2011.
- Akkoord in december 2018 tussen de Raad en het EP over de Richtlijn tot wijziging van Kaderbesluit 2009/315/JBZ van de Raad betreffende de uitwisseling van informatie over onderdanen van derde landen en ten aanzien van het Europees Strafregister Informatiesysteem (ECRIS).
- Akkoord in december 2018 tussen de Raad en het EP over de Richtlijn betreffende de bestrijding van fraude en vervalsing in verband met andere betaalmiddelen dan contanten en ter vervanging van Kaderbesluit 2001/413/JBZ.
- Akkoord in februari 2019 tussen Raad en EP over de Richtlijn over het gebruik financiële informatie voor het voorkomen, opsporen, onderzoeken of vervolgen van bepaalde strafbare feiten.

3.3 Terrorismebestrijding

- Akkoord in april 2019 tussen Raad en EP over de Verordening met betrekking tot het op de markt brengen en het gebruik van precursoren voor explosieven, tot wijziging van Annex XVII tot Verordening (EC) No 1907/2006 en intrekking van Verordening (EU) No 98/2013 met betrekking tot het op de markt brengen en het gebruik van precursoren voor explosieven.

3.4 Versterking van cybersecurity

- Akkoord in april 2019 tussen de Raad en het EP over de Verordening inzake Enisa, het agentschap van de Europese Unie voor cyberbeveiliging, tot intrekking van Verordening (EU) nr. 526/2013, en inzake de certificering van de cyberbeveiliging van informatie- en communicatietechnologie ("de cyberbeveiligingsverordening").
- Implementatie van de EU richtlijn voor de beveiliging van netwerk- en informatiesystemen (NIB-richtlijn) in nationale wetgeving met als doel eenheid en samenhang te brengen in Europees beleid voor netwerk- en informatiebeveiliging door de digitale paraatheid te vergroten en de gevolgen van cyberincidenten te verkleinen. In dit kader is in Nederland de Wet beveiliging netwerk- en informatiesystemen (Wbni) op 9 november 2018 in werking getreden. De *NIB cooperation group*, waar Nederland deel van uitmaakt, zet zich daarnaast in voor verdere bevordering van de internationale strategische samenwerking en harmonisering van beleid.
- Versterking van de informatie-uitwisseling middels het *EU Computer Security Incident Response Team (CSIRT) Network*. Dit netwerk van CSIRTs binnen EU lidstaten volgt uit de NIB richtlijn en is opgericht om te handelen in het geval van een dreiging of een incident in netwerk- en informatiesystemen van vitale aanbieders of onderdelen van de Rijksoverheid.

3.5 Civiele bescherming

- Akkoord van 13 maart 2019 tussen Raad en EP over Voorstel voor een besluit van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van Besluit nr. 1313/2013/EU betreffende een Uniemechanisme voor civiele bescherming (PbEU 2019, LI 77/1).
- De geïntegreerde regeling politieke crisisrespons (IPCR) is vastgelegd in een uitvoeringsbesluit op 11 december 2018. Deze regeling helpt het voorzitterschap bij de coördinatie van de politieke reactie op ernstige sector overschrijdende en complexe crises, waaronder terroristische daden.

Daarnaast heeft Nederland in 2018 ook om aandacht gevraagd voor statelijke hybride dreigingen en dat helpen agenderen op EU-niveau.

3.6 Privaatrecht

- Akkoord in december 2018 tussen de Raad en het EP over de Richtlijn van het Europees Parlement en de Raad betreffende preventieve herstructureringsstelsels, een tweede kans en maatregelen ter verhoging van de efficiëntie van herstructurerings-, insolventie- en kwijtingsprocedures, en tot wijziging van Richtlijn 2012/30/EU.
- Aanneame in april 2019 van de Richtlijn van het Europees Parlement en de Raad betreffende bepaalde aspecten van overeenkomsten voor de levering van digitale inhoud.
- Aanneame in april 2019 van de Richtlijn van het Europees Parlement en de Raad betreffende bepaalde aspecten van overeenkomsten voor verkoop van goederen.
- Akkoord in april 2019 over het voorstel tot Herschikking van Brussel IIbis (Verordening (EG) nr. 2201/2003 van de Raad betreffende de bevoegdheid en de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen in huwelijkszaken en inzake de ouderlijke verantwoordelijkheid, en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1347/2000). Conform de afspraken met de Eerste en Tweede Kamer zal de definitieve tekst van het herzieningsvoorstel zodra gepubliceerd aan u voorgelegd worden ter instemming voorafgaand aan het definitieve akkoord door de Raad.

Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat op het terrein van privaatrecht ook enkele voorstellen in EU-verband door de Concurrentiekrachtraad worden behandeld, namelijk op het terrein van ondernemingsrecht en auteursrecht. De volgende voorstellen zijn afgerond (maar nog niet gepubliceerd in het publicatieblad):

- Akkoord in maart 2019 tussen Raad en EP over de Richtlijn inzake auteursrechten in de digitale eengemaakte markt;
- Akkoord in februari 2019 tussen Raad en EP over het Voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van Richtlijn (EU) 2017/1132 met betrekking tot het gebruik van digitale instrumenten en processen in het kader van het vennootschapsrecht;
- Akkoord in maart 2019 tussen Raad en EP over het Voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van Richtlijn (EU) 2017/1132 met betrekking tot grensoverschrijdende omzettingen, fusies en splitsingen.

4. Conclusie resultaten in 2018 op het terrein van justitie en veiligheid

Zoals blijkt uit de bovenstaande akkoorden die in 2018 zijn bereikt is de beleidsontwikkeling en samenwerking op JBZ-terrein er sterk op gericht om de justitiële samenwerking tussen EU-landen op alle fronten te verbeteren, de rechtsstaat te handhaven en oplossingen te creëren om de eengemaakte markt te bevorderen. Hiermee draagt het JBZ-terrein bij aan veel van de overkoepelende doelstellingen van de EU, die vaak om een interdisciplinaire aanpak vragen waarbij meerdere Raadsformaties en niet alleen de Ministers van Justitie en Binnenlandse Zaken binnen de JBZ-Raad betrokken zijn.

De eindresultaten op het JenV-terrein liggen in bijna alle gevallen geheel in het verlengde van de Nederlandse inzet: vergroting van de interne veiligheid, verbetering van de justitiële samenwerking tussen EU-landen, verdieping van de (digitale) interne markt of zaken zoals betere gegevensbescherming, consumentenbescherming en grondrechten. Wanneer dit in uitzonderingsgevallen niet mogelijk is, zoekt Nederland in het onderhandelingsproces zo vroeg en uitgebreid mogelijk naar draagvlak voor zijn standpunten. Daarnaast is het niet instemmen met een algemene oriëntatie in de Raad of een definitief politiek akkoord niet per definitie een slecht resultaat. Zelfs een compromis waarmee niet kan worden ingestemd, bevat vaak (veel) elementen waarmee wel kan worden ingestemd. Zo onderschrijft het kabinet de doelstelling van de Verordening e-evidence en de Verordening terroristische online inhoud, maar waren o.a.

zorgen over het waarborgen van fundamentele rechten binnen de voorstellen een reden om de bereikte algemene oriëntatie in de Raad niet te steunen. Hierbij vindt Nederland het ook van belang dat bereikte compromissen toekomstbestendig zijn, dat wil zeggen dat zij naar verwachting in de toekomst een toets door het Hof van Justitie van de Europese Unie kunnen doorstaan. Niet instemmen wordt vanwege de mogelijke consequenties voor verdere onderhandelingen altijd zorgvuldig afgewogen en uiteraard met uw Kamer besproken.

Ten aanzien van de civielrechtelijke samenwerking geldt dat Nederland waar mogelijk streeft naar wetgeving op hoofdlijnen. Ten aanzien van de strafrechtelijke samenwerking hecht het kabinet aan voortzetting van de wederzijdse erkenning op basis van de bestaande instrumenten met inachtneming van het Handvest van de grondrechten. Bij de ontwikkeling van verdergaande vormen van samenwerking zal de inzet van het kabinet gericht blijven op een evenwicht tussen de belangen van de opsporing en de bescherming van fundamentele rechten.

Een andere belangrijke rode draad is het streven naar sterkere en slimmere EU informatiesystemen op gebied van veiligheid en grenzen die bijdragen aan het beheer van de buitengrens van het Schengengebied en de interne veiligheid. De uitdaging hierbij is om informatie-uitwisselingprocessen effectief en efficiënt in te richten. Tegelijkertijd moet goed afgewogen worden hoe de toegangsrechten tot de systemen geregeld zijn en hoe waarborgen ten aanzien van gegevensbescherming geregeld zijn. Met het akkoord over de versterking van de interoperabiliteit van centrale EU informatiesystemen en over drie verordeningen inzake het gebruik van het Schengeninformatiesysteem zijn op dit terrein na jaren van planvorming en onderhandelingen concrete resultaten geboekt. De voordelen hiervan voor de rechtshandhaving en andere eindgebruikers zullen in de komende jaren na implementatie duidelijk moeten worden.